Ч. 288 (12.654). Львів, неділя 28. грудня 1930. Pocztowa opłata zapłacona ryczałtem. Рік LI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар. Франції, Голянії, Бельгії 20 фр. фр. Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

На маргінесі одного ювилею.

Львів, 27. грудня 1930.

На Радянській Україні, як зрештою і в цілому Радянському Союзі, комуністи святкували в місяці грудні ц. р., а декуди ще й тепер святкують, ювилей (13-ліття) ДПУ (давніше Чека). Цікавий цей ювилей Державного Політичного Управління особливо на Україні. Бо хто як хто, але українське населення зазнавало і зазнає від нього найбільше муки та горя. Самі комуністи пишуть у своїй пресі, що, особливо „на початку громадянської війни роля Чеки була надзвичайно велика. ЧК **нещадно** розправлялася з численними тоді контрреволюційними організаціями". Ми додамо, що розправлялася нещадно не тільки з організаціями, але й з поодинокими цілком невинними, аполітичними, не контрреволюційними особами. А таких осіб були тисячі.

Нині, коли ми пережили відомі страхіття, коли від них ще не тільки не відійшли, але й не маємо ніяких певних даних на те, чи вони вже остаточно закінчилися, може й не слід нам присвячувати особливої уваги „подвигам" ДПУ. Одначе ці „подвиги" супроти матірного, що так скажемо, пня українського народу, супроти його великанської більшости такі застрашуючо великі, що пройти мовчки попри 13-літній „ювилей" цієї окрівавленої українською кровю установи просто таки неможливо.

В часи т. зв. горожанських воєн на Україні Чека нищила фізично без розбору кожного свідомого, інтеліґентного українця, чи то був міський робітник, чи урядовець, чи адвокат, чи письменник або публіцист, чи сільський робітник, як учитель, кооператор або рільник, якщо тільки він мав відвагу звати себе українцем та вживати української мови. Та протиукраїнські подвиги Чека не вичерпалися самими тільки часами т. зв. горожанських воєн. Ні, вони тривали далі і по добі т. зв. военного комунізму. Вони тягнуться і досі. Найстрашнішим злочином Чеки перед українським народом було і є те, що вона своїм фізичним і політичним терором поставила всю українську інтеліґенцію, яка зуміла чи мала щастя зберегтися на Україні, поза межі можливости реальної праці для українського народу й української національної культури. Всю свідомо національну українську інтеліґенцію поставила та політична комуністична поліція в стан обвинувачення у політичній „неблаґонадьожности", замкнула їй таким чином дорогу до варстатів культурної та громадської, неполітичної праці, а якщо в деяких випадках декого і допустила до таких варстатів, то для самої їхньої праці створила такі невимовно важкі з морального боку умовини, що ці діячі, або кидали все й тікали в світ за очі, або кінчили самогубством (Щербаківський, Міхновський), або накінець змушені обставинами, з правила накиненими насильно, тягли себе і цілі десятки своїх товаришів на лаву обвинувачених перед комуністичними трибуналами. Пригадаймо хочби на ґенезу й висліди процесу „Сп. Визв. України" та „Союзу Української Молоді" (СУМ), а далі на причини й наслідки процесу проти українських агрономів.

„ДПУ" це, здається, єдина в світі та одинока в історії всяких державних устроїв політична поліція, що наділена попри свої спеціяльні ще й судейськими компетенціями. При ДПУ є т. зв. судові політичні колеґії, які мають право виносити правосильні присуди та негайно їх виконувати. На основі таких присудів покинуло цей світ дуже богато найактивнішого елементу спосеред українських національних діячів Наддніпрянщини. Так розпращавсь з цим світом між інш. і Ю. Тютюник уже в нормальних часах т. зв. відбудови СРСР. Так само зійшли зі світа численні старшини УГА як ген. Микитка і десятки інших у часи военного комунізму. На основі рішень чи присудів таких колеґій згинули сотки найідейніших представників української наддніпрянської національної молоді, а весною цього року в часі т. зв. запаморочення успіхами колективізації опинились на засланні тисячі найрухливіших і найідейніших українських селян. Це останнє ствердив прилюдно весною ц. р. на зїзді КП(б)У голова української філії ДПУ Балицький.

З повищого бачимо, що дійсно підсумки діяльности ДПУ на Радянській Україні такі пригноблюючо великі і в наслідках для українського національного життя такі страшні, що заслугують уповні на нашу увагу та заінтересування. Самозрозуміло, що не менше болючо відчувають їх на своїх організмах і інші народи, що найшлися в межах СРСР, як грузини, білоруси, вірмени, татари і т. д.

ДПУ зорганізоване, як відомо, поляком-комуністом Дзержинським. Тепер стоїть на його чолі теж поляк-комуніст лікар Менжинський а попри нього найвидатнішим чекістом є Ягода, чи не українець з походження, а тепер ренеґат, як на це вказувалаб його назва. ДПУ це наскрізь централістична установа, що стоїть понад правом і конституцією, що в своїй діяльности не підлягає ніякій конституцією передбаченій провідній державній установі. Вона підчинена виключно тільки політичному бюрові комуністичної партії в Москві, що має над ДПУ і контрольні функції. Поза тим її компетенція нічим і в ніякому відношенні необмежена на цілій території СРСР. У своїй політичній, т. зв. оборонній супроти „контрреволюції" діяльности ДПУ послугується всякими можливими засобами, не цураючись ні провокації ні терору ні навіть т. зв. „толеранції" у випадках, де вона йому потрібна для якихнебудь цілей.

„Нема контрреволюційної змови", — пише „Пролетарська Правда" у передовій з 20. грудня ц. р. — нема такої контрреволюційної зграї, які не зазналиб поразки від ДПУ". До цих характеристичних слів додамо від себе хіба те, що нема навіть нічого такого, чогоб ДПУ не було в силі для політичних цілей комуністів з нічого створити, з нічого покликати до життя при допомозі провокації, щоби таким чином „берегти безпеки пролетарської революції". Ось таке то воно це ДПУ і така його роля в збірному житті нашої нації.

Поморя і Україна.

В поважному німецькому щоденнику „Германія", орґані католицької центрової партії, появився 16. ц. м. обширний допис з Льондону, якогось „відомого не-німецького політика", який писав на основі численних розмов, переведених з анґлійськими політиками. Та стаття надзвичайно цікава: вона торкається безпосередньо німецько-польського конфлікту, однак не розглядає його у вузькій площині прикордонного спору за межу, лише вяже з широкою проблемою перебудови цілої Східньої Европи. В цій площині автор вказує теж на потребу нового державного твору на Сході Европи у постаті самостійної України, яка була би першорядним чинником зрівноваження державно-політичних сил у тій частині світа.

Дуже жаль, що з цензурних оглядів не можемо передрукувати тієї статті в цілости, лякаючись, чи уступи, які відносяться до українських земель під Польщею, змоглиб побачити у нас денне світло. Тому наведемо лише цитат, який торкається поглядів деяких анґлійських політиків взагалі на Україну, як самостійну державу.

> Самостійну Україну анґлійці вважають не лише знаряддям у торговельних справах, але також забезпеченням проти червоного імперіялізму, який в той спосіб втратив би доступ до Чорного Моря. Вони (анґлійці) сподіються, що завдяки тому буде внеможливлена пропаганда на Близькому і Далекому Сході і що одночасно буде визволений зпід більшовицького ярма також Кавказ... Анґлійська публична опінія, яка тут (в Льондоні) є рішаючим чинником, находиться на роздорожі. Здає собі з цього справу щораз більше число політиків. Звідсіль можна міркувати, що колиб розпочалися зміни у Східній Европі, то не обмежаться до полагодження справи коридора.

Щож до самої справи поморського коридора, то автор статті вважає, що рекомпенсатою для Польщі за втрату Поморя (та південно-східних воєвідств з українським населенням) буде Клайпеда (Мемель) та злука з Литвою. Автор уважає, що така заміна була би навіть корисною для Польщі, а також і для Литви, яка за ціну престіжу окремої суверенности обєдналась би культурно у спільній автономній території з Виленщиною.

З усіх польських поважних ґазет звернула увагу на ту статтю лише „Ґазета Варшавска". Реферуючи її п. С. К. (Козіцкі) є переконаний, що льондонський лист до „Германії" є таким німецьким „пробним бальоном". Є це, мовляв, лише одна з тих нових комбінацій, які зроджуються у головах приклонників мирної ревізії версайського договору, які бажають змінити істнуючий стан „при задовольненню на око всіх інтересованих та при спокійній совісті західних держав". Також концепція перебудови Сходу Европи на вищезясований лад вигринула, мовляв, у Берліні, відкіль нащупується ґрунт у французькій та анґлійській опінії. „Одинаково відібрання Поморя, як і створення України — читаємо в „Ґаз. Варш." — це чисто німецькі пляни".

Ендецький орган уважає ці „берлінські міркування" нереальними тому, що „Україна є тим для Росії (радянської чи нерадянської), чим Поморя для Польщі, — себто умовою її істнування". З дальших рядків пробивається надія, що вязання справи Поморя з повстанням самостійної України відштовхне Росію (більшовиків) взагалі від німецьких ревізіоністичних плянів. А проте автор не легковажить собі тих „нереальних комбінацій", вбачаючи в них загрозу мирові.

Очевидно, що трудно привязувати якесь переломове значіння до одної статті, друкованої ще й у формі закордонного допису. А проте та стаття у „Германії" і відгук, який безумовно викликала в політичних німецьких і ненімецьких колах, є будьщобудь явищем досить симптоматичним. Бо не входячи в подробиці виложеної концепції та можливости її реальности чи згори пересуджену нереальність (як цього хоче польський ендецький табор), сам факт

появи таких концепцій і обміркування їх на сторінках поважної преси свідчить про **зріст актуальности української проблеми** в її міжнародньому масштабі. Не знаємо, чи справді українське питання буде поставлене рубом в моменті розвязки німецько-польського конфлікту за Помора та взагалі — як цей конфлікт буде розвязаний. Однак можна твердити напевне, що незалежно від обставин, про українську проблему в цілій її ширині буде щораз більше писатися на сторінках тієї світової преси, яка має відчуття актуальности і важливости політичних тем.

—o—

З польськоі преси.

Золоті думки ендецького професора про конституцію.

У святочному числі „Льовск-ого Курер-а" з дня 25. ц. м. появилася велика стаття довголітнього лідера польських ендеків, проф. Ст. Ґломбінського п. н. **„Фундамент кожної конституції"**. У цій статті справді зібрані золоті думки, дарма, що вони не відкривають ніякої новини: ті самі правди, які каже проф. Ґломбінський, були причиною, чому справа ревізії польської конституції нас, українців, ані не захоплювала ані занадто не обурювала.

На вступі автор застерігається, що не хоче говорити про недостачі нинішньої польської конституції та необхідні реформи над нею: „Пан міністр військових справ, виїзджаючи на відпочинкову відпустку вперше, що буде думати про конституцію і способи, якби зробити президента Річипосполитої „центральним регулятором" державного життя. Отже можемо спокійно вичікувати, аж до кінця парляментарної каденції вирине якийсь новий чудовий конституційний проєкт..." Ґломбінський заявляє, що він шукає відповіди на інші питання. А саме:

Чому істнують щасливі краї, в яких конституція й інші закони є виконувані та чому істнують нещасливі краї, в яких право є лише на папері? Чому напр. в Англії зберіглася протягом восьми віків постанова „Magnae Chartae" Івана без Землі, що не вільно вішати своїдної людини без присуду судді; чому навіть у Польщі зберігся до кінця давньої Республики привілей Володислава Ягайла і його наслідників, що не вільно вішати осілого шляхтича, якщо раньше не буде доказано в суді, що він зробив злочин, — коли нині, в XX. ст., є краї, в яких всупереч виразним постановам конституції й інших законів тримається у вязниці без обвинувачення вільних людей, представників народу, і поводиться з ними, як зі злочинцями та справники таких безправств не тільки не підлягають карі, але ще й доходять до найвищих достоїнств? Чим витолкувати це, що в усіх конституційних державах істнують законні ґарантії чистоти виборів, але в одних справді тримаються їх, в інших знову державах вони служать лише претекстом для унеможливлення виборчої акції противникам урядових партій? Як це вияснити, що один із великих здобутків цивілізації, заборона тортур, переведена загально вже у XVIII. ст., залишається у XX. ст. на практиці деяких країв під знаком запиту, на ганьбу новочасної цивілізації?

На повищі запити можна дати лише одну відповідь: в кожній країні правлять на ділі не мертві букви, лише — люди. Люди, покликані до правління, повинні мати обовязуючі права вириті у думках, серцях і душах. Найкраща конституція держави нічого не поможе, коли буде мати виконавців, які легковажать права. Дикий людоїд ніколи не зрозуміє, чому забороняють йому зїсти поконаного противника. Варвар, переповнений ненавистю і жадобою пімсти, не рахується з правом і обичаями, коли дістане противника в свою фізичну владу. Чоловік, покликаний своєю професією до вбивання ворогів підчас війни, не є пригожим знаряддям в руках справедливости в часі мира. Тому в усіх цивілізованих державах військові суди й військові вязниці відділені від судів і вязниць цивільних та від державної поліції. В державах, опанованих військом, сила йде перед правом. Конституція лише в тоді признавана, коли повноту влади довірить фізичній силі.

В дальшому, автор призадумується над способами та наслідками приноровлювання военних метод, стосованих у боротьбі з зовнішнім ворогом, — у внутрішній політиці і доходить до висновку, що така поведінка веде „до повного розстрою в державі" та „завертає назад нарід під етичним і культурним оглядом і залишає в душах трійливий намул, якого не зітре виховавча праця десятків літ".

Фундаментом кожної конституції є культура народу, та в першу чергу правне почуття і свідомість обовязків тої його частини, яка є покликана до виконування влади в державі... В Англії конституційне життя спірається на культурі цілої нації, тому вона може обійтись без писаної конституції: вона підлягає еволюції разом з еволюцією національних понять і обичаїв... Нещастим для Польщі стало те, що конституційне життя нагально звихнено і зловжито для цілей, суперечних з конституцією"

Все те ми давно вже казали. Ріжниця та, що проф. Ґломбінський, ендецький лідер, пригадав собі ті правди в 1930 році за часів володіння санації; а ми казали й раніше, коли при владі стояв проф. Ґломбінський та його співпартійники й однодумці...

Перший політичний процес проти б. посла у Сх. Галичині.

Звіт з політичного процесу, що відбувся проти б. секретаря Української Парляментарної Репрезентації, б. посла д-ра Блажкевича в окр. суді в Самборі.

(Докінчення.)

ПРОМОВА ПРОКУРАТОРА.

Доказове поступовання закінчилося в год. 2 в ночі з середи на четвер відчитанням соймової стенограми зі змісту промови голови УНДО д-ра Д. Левицького, виголошеної в соймі дня 29. березня 1928. Промову цю відчитав зі стенограми адвокат д-р Ільницький, при чім члени трибуналу, порівнювали, чи зміст стенограми згідний зі змістом цієї промови, друкованої у „Ділі" та „Хвилі" дня 30. березня 1928 р. Після закінчення доказового поступовання предсідник трибуналу відклав розправу до слідуючого дня до год. 9. передполуднем.

Ця відкладена розправа почалася в четвер промовою речника прокуратури *Зельонки*, який обстоював акт обвинувачення і домагався покарання д-ра Блажкевича за злочин головної зради, за провину похвалювання каригідних вчинків і словної зневаги урядуючого урядника.

Свою промову почав речник прокуратури словами: „Salus rei publicae suprema lex", при чім навів, що в данім процесі іде не тільки про покарання д-ра Блажкевича, але й про оборону польської держави, якій від провідників українського народу грозить чимраз більша небезпека, хоч сам український нарід не бажає собі боротьби з польським народом, як про це найкраще свідчать зізнання св. Копача. Дальше перейшов прокуратор зізнання всіх переслуханих кінчив словами „Кавеант конзулес". Перед закінчив словами „Кавеант конзулес". Перед закінченням своєї промови виказав пасус, який може не повинен був найтися в устах речника публичного обвинувачення. А саме прокуратор впевняє присяглих суддів, що ця кара не буде за висока, бо трибунал має законне право щодо виміру кари зійти навіть понижче найвищого виміру, який у данім випадку доходив би до 10 літ.

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 28. ГРУДНЯ 1930.

МИХ. РУДНИЦЬКИЙ.

Автор „Маціцького" і його читачі.

Три місяці читали обривками читачі „Діла" цю повість: одні вживали її як гірчичного плястра, інші гнилися. Найприємніші поміж ними є звичайно такі, що не питають, яка літературна вартість твору, хто його автор і чому перекладчик вибрав саме таку лектуру для них, а не іншу: сучаснішу, глибшу, цікавішу. З творами як із жінками: найцікавіші не найкращі, а найкращі недоступні звичайним смертникам.

При виборі повісті, призначеної для кількананцятитисячної ріжношерстої публики, найкраще не думати про її літературну стійність і забути про своїх улюблених авторів. Може й добре буває не відгадувати смаку читачів. Треба би перекласти бодай 20 томів для тої самої публики і почути всі характеристичні голоси з неї, щоби можна зробити вдатний вибір 21-го.

Цю повість читають віддавна у Франції та на чужині на гімназійну лектуру, з огляду на її простоту стилю та невибагливість сюжету. Мені доводилося бачити, що старші гімназисти, які без труднощів находять в обовязкових домашніх лектурах ту саму офіційльну нудьгу, що в шкільних книжках, таки в якійсь хвилині стримували над „Маціцьким" сльозу. Альфонс Доде є саме спеціялістом від розбуджування таких сліз і французькі критики нераз згадують при його імені Дікенса.

„Маціцький" — повість автобіографічна і перший твір Додета, що придбав йому імя. Альфонс Доде уродився в місті Нім 1840 р., ходив до гімназії в Ліоні, а коли його родичі втратили там увесь свій маєток, поїхав у 1855 р. до гімназії в Але, де працював як „інструктор" до 1857 р. У 1857 р. приїхав до Парижа, де його старший брат, Ернест, допомагав йому найти засоби заробітку та почати перші спроби літературної праці. Від 1860—5 працював у канцелярії князя Морні. Брав участь у війні 1870/1 як ополченець. Помер 16. грудня 1897.

Почав від збірки поезій у 1858 р. Входить у літературі від „Маціцького" (1868 р.) і оповідань „Листи з мого млина" (1869 р.). Після них пішла низка повістей: „Справжні пригоди Тартарена з Тараскону", „Фромон молодший і Ріслер старший", „Джек", „Набаб", „Королі на вигнанні", „Нума Руместан", „Євангелист", „Сафо", „Тартарен в Альпах", „Безсмертний", „Порт Тараскон". Написав теж кілька пес, з яких тільки одна „Арлезієнка" залишилася досі в репертуарі, але залишилася міцно, завдяки музиці Бізе як народня, популярна песа. Доде видав також свої спомини „30 літ у Парижі" і „Спогади робітника пера".

Так виглядає схема життєпису. Та без огляду на те, чи читач цікавиться літературою поза приємною лектурою, до цієї схеми необхідно додати кілька пояснень, без яких уся постать письменника виринала би у фальшивому світлі.

Коли Доде приїхав до Парижа з молодечою душею закоханою в красі природи та власних мрій, він попав у гурт письменників, що творили та починали творити новий літературний напрямок. Це-ж рік появи „Пані Боварі" Фльобера, архитвору реалізму, — і початок нової доби, коли однолiток Додета Золя, брати Ґонкури, Мопасан, Гісманс свідомо вводять до своїх повістей і оповідань нові методи. Всі вони вірять в одно спільне гасло, що повість повинна бути вірним, яко мога точним, віддзеркаленням життя себто дійсности, яку бачать і яку повинні пізнавати в усіх її найприкріших подробицях.

Ясно, що, як завсіди в літературі, загальний принцип чи метода прикладені кількома письменниками навіть однодумцями, дають під впливом уяви та темпераменту одиниці твори зовсім іншого характеру. Доде став дуже хутко улюбленцем публики і випередив славу Золі і Ґонкурів, не кажучи вже про таких індивідуалістів як Фльобер і Гісманс. Він приніс зі собою легкість і сентимент, яких не тільки не думав скривати під холодним панцирем аналізи та стилю, а навпаки грав на них залюбки, як на найближчих собі струнах.

Доде взяв від реалізму Фльобера та натуралізму Золі те, що було в їхній методі найцінніше: принцип основувати повісті на безпосередніх, документальних записках, „ловити життя на гарячім учинку", не доповнювати ніякого опису своєю уявою, коли предмети та особи можна бачити власними очима. Він робив це не тільки з принципу, а з почування, — як сам признався — що не має уяви і що не повинен їй довіряти.

(Докінчення буде.)

—o—

Після скінчення промови прокуратора, трибунал дав голос обороні, а саме д-рові Роґуцькому.

ЗМІСТ ПРОМОВИ Д-РА ІВАНА РОҐУЦЬКОГО.

Д-р Роґуцький на вступі своєї промови підкреслив, що український нарід не тільки сам уважає себе народом, але вважає його таким і польський нарід, а тимсамим не відмовляє йому тих усіх природних прав, які належаться кожному народові, а саме права до свободи та права до самоозначення. Тому то промовець не скриває того, що український нарід прямує до здобуття своєї волі і створення власної держави у межах етноґрафічних українських земель. Одначе сам ідеал самостійництва без зовнішнього ділання для його здійснення не підпадає і не може підпадати під припис карного закону, який каже про головну зраду. Найкращим доказом стійности цього погляду є факт, що свою правнодержавну декларацію виголосив голова УНДА д-р Левицький на засіданні сойму без ніякої перешкоди з боку маршала сойму чи присутніх послів, та що ця правно-державна декларація була передрукована у „Ділі" і в „Хвилі" і не підпала конфіскаті. З черги спинився д-р Роґуцький над поняттям злочину з § 58 к. з. зі становища підметової і предметової суті вчинку та в теоретичній, прегарно побудованій правній аналізі виказав суть цього злочину, який слід оцінювати на основі освітлення переслуханих свідків. Далі оборонець розглянув вислідв доказового поступовання та виказав, що якщо навіть приняти би зміст акту обвинувачення за потверджений цими зізнаннями свідків, то він ніяк не може покриватися зі змістом каригідного вчинку, зясованого в приписі § 39 к. з. Вкінці своєї промови д-р Роґуцький заапелював до присяглих суддів, щоби поминаючи всякі національні пристрасти, оцінювали обвинувачення піднесене проти д-ра Блажкевича тільки зі становища слушности й справедливости.

Цю промову д-ра Роґуцького постараємося подати окремо в цілости.

ПРОМОВА Д-РА ВОЛ. ІЛЬНИЦЬКОГО.

До слова прийшов як другий з черги оборонець адвокат д-р В. Ільницький. Він зазначив зараз на вступі, що хибним є становище речника публичного обвинувачення, коли він домагається покарання обв. д-ра Блажкевича не в міру його провини, але тому, що добро Річипосполитої домагається нібито такої кари. Судді повинні рішати не в імя того вищого державного добра, але на основі того, як вони переконані у своїй совісти про провину відданого під їх суд обвинуваченого. Сам факт, що прокуратор апелює тільки до вимог добра Річипосполитої є вже найкращим доказом того, що для обвинувачення нема фактичної основи. Її має заступити тільки фраза загального добра. Оборона стоїть на становищі, що не засада „Salus rei publicae"... але засада „Юстіція" повинна бути одинокою вказівкою, чи дати такий чи інший присуд на обвинуваченого. Оборонець звернув увагу присяглих суддів на обставину, що коли марш. Дашинський дня 29. березня 1928 р. дав голос послові Левицькому для виголошення його правно-державної декляраціі, тоді то попередив її короткою промовою такого змісту: „Мушу просити Високу Палату запанувати над вибухом Вашого вдоволення або невдоволення. Теперішний наш сойм є ще молодий, ми мусимо якось зжитися, мусимо мати трохи взаїмної толеранції". Ті слова досвідченого польського політика присяглі судді повинні мати теж на увазі, коли беруться за вирішування тонкої і рівночасно ховзької справи. Бо такою є кожний політичний процес.

Переходячи до самого акту обвинувачення д-р Ільницький починає приповідкою: „Sero venientibus ossa" — „Тим, що пізно приходять, лишаються лише кости", бо д-р Роґуцький так документно обгриз кости акту обвинувачення, що йому лишається хіба їх... поломити.

І ломлячи ці останки, виказує оборонець безосновність акту обвинувачення одночасно в напрямі головної зради, провини похвалювання каригідного вчинку та заохочування до протизаконних вчинків, а признає, що обвин. д-р Блажкевич, виведений з рівноваги поведінкою комісара стар. Бауера, який без причини розвязав віче, дійсно допустився словної зневаги цього урядовця в урядуванні, хоч і в межах дуже делікатних.

З черги промовець застерігся проти такого поставлення справи прокуратором, що, мовляв, д-ра Блажкевича можна засудити за злочин головної зради, бо кара, яка його жде, буде невелика. Такий спосіб промови прокуратора не відповідає ані його становищу речника прокуратури, ані інтеліґенції лави присяглих, яку ми маємо перед собою. А це тому, що обвинуваченого не вільно покарати й одним днем, коли він невинний, а також тому, що такий спосіб промови прокуратора видається введенням у блуд присяглих. На випадок затвердження головного питання в напрямі головної зради кара, яка жде д-ра Блажкевича, була би дуже висока, бо щонайменше 5-ти літ з позбавленням прав докторату, права виконування адвокатури та позбавлення всіх горожанських прав.

Пан прокуратор, казав д-р Ільницький, підозріває УНДО, а також і д-ра Блажкевича в тому, що вони мали звязки з УВО. Доказом цих звязків має бути світлина, на якій д-р Блажкевич разом з іншими членами Укр. Парл. Репрезентації находиться разом з полк. Коновальцем, командантом УВО. А ось, у мене ще одна світлина, зроблена в тому самому часі і на тому самому місці, тобто в часі Конґресу Міжпарляментарної Унії в Берліні під тими самими аркадами німецького парляменту. Є це більша ґрупа людей, членів Міжпарл. Унії (оборонець передає світлину судові). На ній є д-р Блажкевич, є й полк. Коновалець, який був тоді кореспондентом Унії, але є і польські посли, теж члени Унії. Чому тих польських послів не потягне пан прокуратор до карної відповідальности за те, що й вони найшлися на тій самій світлині з командантом УВО? (Судді присяглі з цікавістю оглядають світлину і на них робить цей арґумент помітне враження.)

Вкінці оборонець вказує на парадоксальність усього процесу: оборона, щоби звільнити обвинуваченого, покликується на зізнання старости, старостинського урядовця та поляка Мариновського, а прокуратура спирається на здеправовану душу українського селянина Копача, щоби обтяжити українського політичного діяча. Таких Копачів по українських селах більше.

Оборонець апелював до присяглих, щоби вони видали свій вердикт не в імя добра Річипосполитої, але в імя справедливости, керуючись внутрішнім пересвідченням про провину або невинність д-ра Блажкевича.

ВІДПОВІДЬ ПРОКУРАТОРА.

З черги попросив прокуратор предсідника трибуналу голосу і старався відкинути та ослабити промови обох оборонців. При тому поставив в одному місці характеристичне питання: „Чи панове бачите того селянина Копача, який як льояльний горожанин Річипосполитої хотів дати свідоцтво правді й за те, хто зна, чи ще сьогодні не заплатить життям?".

З черги приходить до слова для відповіді прокураторові адвокат д-р Степан Витвицький.

ПРОМОВА Д-РА СТЕПАНА ВИТВИЦЬКОГО.

Д-р Витвицький почав свою промову розглядом т. зв. лихого наміру, вимаганого для кваліфікації кожного злочину, якого відсутність виказав цілий процес понад усякий сумнів. Злодій, що має намір украсти чужу річ — виводив оборонець — добирає нагоду і сприятливі до того обставини, — убивник приготовляє місце, вибирає догідну пору, обдумує утечу, конспіратор підшукає людей для справи йому безоглядно відданих, звяже їх тайною і сильною, нерозривною орґанізацією, розділить ролі, визначить провідників, означить спосіб ділання і час насильного виступу. Якжеж приготовив і уладив злочин головної зради обвинувачений? Він пішов на прилюдне віче, на якім був присутній відпоручник старости. 12 озброєних постерункових, на якім зібралась сотня людей, з яких більшу частину обвинувачений перший раз у житті бачив і більше, здається, бачити не буде, при тім людей зібраних припадково. Вкінці обвинувачений, маючи на меті головну зраду, був би говорив там з оглядау на вагу теми та діла тільки про неї. Тимчасом він говорив також про уклад політичних сил у польському парляменті, про справу самоврядування, про шкільництво, про польський державний бюджет та про справу амнестії. Чи так уладжується, так говорить той, що має намір відорвати від польської держави частину території? А коли нема лихого наміру, тоді паде вся основа обвинувачення.

Прокуратор уважає саму промову обвинуваченого злочином головної зради. Передовсім процес виявив, що обвинувачений не висказав слів, наведених в акті обвинувачення. Тільки деякі непозвязані зі собою фраґменти найшли своє потвердження у зізнаннях постерункових, зате всі інші свідки, покликані і прокуратором і обороною, виключили, щоби д-р Блажкевич висловився так, як це сказано в обвинуваченні. Зізнання постерункових є заперечені зізнаннями інших свідків. А надто треба мати на увазі, що постерункові несвідомо зізнали певно обєктивну неправду, бо вони звязані — змістом свого поліційного донесення, якого в інтересі своєї особистої екзистенції не можуть опісля змінити ні ослабити.

Але доказано понад усякий сумнів, що д-р Блажкевич інкриміновану заяву відчитав просто зі стенографічного протоколу засідань сойму або в іншім випадку її переказав згідно зі змістом цьогож протоколу, а зате згідно з постановами польської конституції д-ра Блажкевича не можна потягати до карної відповідальности.

А якби обвинувачений і сказав те, що закидує йому прокуратор, то слово сказане д-ром Блажкевичем не всилі було само по собі довести до відірвання Східної Галичини від Польщі, бо таке відірвання в розумінні закону може відбутися тільки силою. До якого то насильства, до якого активного хоч би виступу закликав д-р Блажкевич зібраних вічевиків у Підбужі чи Опаці? Самі свідки обвинувачення ствердили, що д-р Блажкевич висловився, що „ми обеззброєні не можемо виступати проти озброєних".

Як це зізнав найбільш компетентний і найінтеліґентніший свідок покликаний прокуратором, комісар староства Бауер, д-р Блажкевич заявив у своїй промові, що всі землі заселені переважно українською людністю повинні засадничо утворити одну незалежну українську державу. Право українського народу до незалежности, до волі, це основний зміст дотичної заяви д-ра Блажкевича. Воля — цеж те відвічне амагання, яке Всевишний Творець поклав в основу життя кожного живого сотворіння. Воля — це та, найвища ціль, до якої змагає кожна людина, кожна суспільна кляса, кожне племя і кожний нарід, починаючи від африканських муринів, кінчаючи на европейських народах, що дійшли до почуття своєї свідомости або що мають за собою свою державну традицію. У найвищому розумінні того поняття воля — це визволення духа з оков матерії, з гніву та злоби, пристрасти та ненависти, болю та терпіння, часу та місця, це наближення людини до абсолютного божого єства і сформулування того найвищого вселюдського етичного ідеалу супроти народу, що має свою давну велику історію, свіжу традицію боротьби за свою незалежність, що стільки крови пролив і стільки жертв приніс за своє визволення, чи сформулування такого ідеалу можна вважати злочином?

Ні прокуратор покликався на добро Річипосполитої як на найвищий закон, який вимагає би засуду обвинуваченого, а притім викликав для настрою суддів криваві тіни минувшини. Нема обєктивної конечности для якої оба народи український і польський мусіли би все вести зі собою війну. Коли нині політичні відносини на европейськім Сході не уложилися інакше, то вина в тому не по нашій стороні. А що до болючих споминів минувшини, то ми могли би навести тут факти ще більше понурі, але в тім моменті на всю минувшину треба кинути заслону. Вес

край стоїть в огні боротьби і серед неї око шукає якоїсь непорушної точки і святого авторитету, якого не захитували би відгуки тієї боротьби. Перед тією салею, де довершується святий акт справедливости, повинен втихнути вихор розбурханих почувань. Бо кажучи без прибільшення: обі суспільности з запертим віддихом дожидають голосу суддів, який має висловити тут високу і чисту ідею справедливости. Визволені від усяких буденних почувань, від усяких упереджень, наближені до божої ідеї справедливости, судді мусять ось тут про обвинуваченого сказати слова: „не винен".

Після тієї промови почалася ще коротка полеміка між оборонцем д-ром Витвицьким і речником прокураторії щодо постанов версайського договору. У своїй кінцевій відповіді прокураторові д-р Витвицький зазначив, що обвинувачений д-р Блажкевич не міг висловитися, немов-то ми не визнаємо версайського договору, бо той договір відносно політичного становища Східної Галичини нічого не постановляє.

ПИТАННЯ ДЛЯ СУДДІВ ПРИСЯГЛИХ І ЇХ СТАНОВИЩЕ ДО НИХ.

Около год. 1. пополудні присяглі судді пішли на нараду, яка тривала пів години. Потім старший лави дир. Фіберт оголосив рішення лави, що вони домагаються від трибуналу поставлення собі евентуальних питань на випадок заперечення питань щодо головної зради або питань у напрямі провини підбурювання проти польської народности з § 302 к. з. доконаної тими словами які на основі акту обвинувачення мають у собі суть злочину головної зради. На запит предс. трибуналу, чи оборона годиться на поставлення того евент. питання, оборона після наради з обвинуваченим рішила дати свою згоду, не зважаючи на те, що згідно із свідченням оборони й обвинуваченого зміст промови в Опаці і Підбужі ніяк не міг підходити під припис § 302 к. з. Свою згоду, щоби поставити таке питання, дала оборона просто з побоювання, щоби лава присяглих, не зважаючи на те, що вже недвозначно висказалася, що в даній випадку не можна прийняти злочину головної зради, всеж таки, на випадок браку згоди оборони на це евентуальне питання, не змінила свого погляду щодо предмету головного питання.

ВЕРДИКТ СУДДІВ ПРИСЯГЛИХ І ПРИСУД.

Коли це евентуальне питання поставлено, лава присяглих після нової наради около год. 2.30 попол. проголосила присуд, яким заперечила 10 голосами (чи пак 8) питання головної зради з уст. 1. і 2. акту обвинувачення, а зате 8 і 7 (точніше 12) голосами признала д-ра Блажкевича винним провини з § 302, 305 і 312 к. з.

На основі цього вердикту суддів присяглих трибунал около год. 3. пополудні проголосив присуд, яким покарав обвинуваченого *6-ти місячним арештом з вчисленням слідчого арешту 2 місяців і з відложенням виконання кари на 5 літ.*

Тут слід підкреслити, що 6-ти місячний арешт це найвищий вимір кари, а 5-ти літне вроченення його це найдовше прирочення, яке за названу провину передбачують приписи карних законів.

Крім цього треба згадати, що супроти обвинуваченого не взяли на увагу ніякої облекшуючої обставини, навіть такої важної, як та, що він досі не був ще караний.

——o——

Українська пропаґанда в Канаді.

ПАТ. сповіщає, що поляки з Канади звернулись до „Дзєнніка Звйонзкового" зі скаргою, що останніми часами канадійські українці почали справжню оргію антипольської пропаґанди у звязку із пацифікацію. „Дзєннік Звйонзкови" вислав до англійської преси велику статтю, в якій доказує, що всі закиди української пропаґанди проти Польщі є неправдиві.

——o——

Келльоґ не вірить у війну.

Вернувши з Европи, Келльоґ заявив новойорським журналістам, що на його думку будуччина Европи не є така чорна, як це загально думають. Келльоґ не вірить у можливість нової війни. Найдалі за два роки в Европі скличуть другу конференцію для розброєнь на морі і ця конференція заґарантує дальший мир в Европі.

Маневри гітлерівців.

„Форвертс" подає, що в околицях Вроцлава сконцентровано великі відділи гітлерівських штурмових боївок, які вправляють ночами і взагалі улаштовують воєнні маневри, стріляючи гострими кулями і т. д. Соціялдемократи внесли в цій справі інтерпеляцію в повітовім соймику у Вроцлаві.

Коллонтаєва в неласці.

Зі Штокгольму подають, що радянський уряд покликав свою представницю Коллонтаєву із Штокгольму до Москви, щоби потягнути її до відповідальности за те, що вона занало розвинула комуністичну діяльність за кордоном і що вона провадить надто буржуазний спосіб життя. Досі ця комуністка тішилась великою прихильністю Сталіна.

Святочна промова папи.

Як подають з Риму, дня 24. ц. м. в Навечеря Різдва, папа, відповідаючи на святочні побажання колеґії кардиналів, виголосив промову, в якій між іншим висловив жаль, що протестантизм поширюється в католицькім світі щораз більше і здобуває свої впливи навіть у святім місті Римі. Далі папа говорив, що світ потребує мира, але справжнього мира, а не фальшивого пацифізму.

Мир цей правдивий, внутрішний, можливий лиш тоді, як штучно утворена пропасть між робітниками і капіталом зникне і як зникне сліпий націоналізм. Жадний нарід не потребує війни, бо ще не спочив по світовій війні. Папа закінчив промову словами: „Боже, опамятай людей, які прагнуть війни! Боже дай нам мир!"

ОСТАННІ ВІСТИ

ВЛОМ ДО РАБІНА.

До хати рабіна Ціфа у Львові при вул. Болярській 27. закралися у ночі з четверга на пятницю злодії бальконом, розбили касу та забрали біжутерію вартости 80.000 зол. Готівкою забрали лише кількасот зол. У сусідній кімнаті спала рабінова родина так твердо, що не чули, як злодії господарили. — Тієї самої ночі у складі футер і блаватних товарів Михальської при вул. Вірменській 14. злодії вкрали краму на 15.000 зол.

ШОФЕР ПЕРЕЇХАВ ТРЬОХ ЛЮДЕЙ.

У перший день свят у Львові на вул. Пекарській пяний шоферський помічник Лаба переїхав Кляру Ботівну, а зараз потім іще й Іляю Тимчина та його жінку Юлію. Щойно коли застряг у купі снігу, люди придержали його. Тимчинова померла в шпиталі. Ботівна лежить у шпиталі.

ЧОЛОВІК УБИВ ЖІНКУ.

У Рясній Польській (біля Львова) [illegible] Крам вертав у четвер із жінкою Катериною підпитий із церкви. По дорозі почав із жінкою суперечку, побив її палицею по голові та пробив кілька разів ножем. Жінка померла а вбивник утік до Львова.

У середу повісився у Львові при вул. Кор. Ядвиги 19-літн. Вінер. Причина: нервова недуга та нужда. — При вул. Білогорській Ол. Пирсовська хотіла втруїтися денатуратом. — 30-літній робітник Мих. Пурський покалічився ножем у груди. Його відвезли до шпиталю. — При вул. Городецькій 115. в оба будинку заве-

дення обрібки дерева кремянецького ліцею втруївся креоліною 31-літн. робітник Гома Герде.

РОЗПРАВА ПРОТИ СЕЛЬРОБІВЦІВ.

На 9. січня визначено в люблинськім ап. суді розправу проти членів Сельробу-Єдности бувш. пос. Маківки, ред. Щербака, ред. Коссака, Недоїла, Грицая, Климюка та Гаврилюка. Окр. суд у Люблині засудив їх 17. травня ц. р. на кару по 6 літ тюрми кожного за комуністичну діяльність.

СПОРТ

ГАКІВКА. Лехія—Україна 3:1 (2:0, 1:1, 0:0).

Відплатні змагання між повищими дружинами, які відбулися в пятницю 26. ц. м., закінчилися перемогою Лехії. Дружина України виступила в тому самому складі що й вчора, зате склад Лехії був відсвіжений і на її грачах не було пізнати такого перемучення, бо маючи більшу резерву, Лехія висилала щораз то нових грачів на лід. На загал гра була більше остра як учора, бо Лехія за всяку ціну хотіла зреванжуватися за вчорашню програну і тому суддя п. Сабатовський раз-у-раз виключав грачів. Одинокого голя для України в другій терції стрілив Труш, дуже ефектовно. Видців понад 400.

Заповіджені на неділю змагання з Гасмонеєю відбудуться в год. 12, а не як було подано 10.30. Попередять змагання Лехія—Львовянка в год. 11 передпол. Ціни вступу на оба змагання разом.

Погонь—Львовянка 5:0 (2:0, 2:0, 1:0).

Львовянка—Гасмонея 2:2 (1:1, 1:0, 0:1).

НОВИНКИ

— **Богослуження по новому і старому стилю в церкві св. Варвари у Відні** заведено з днем 24 грудня ц. р. В цій справі видав парох церкви о. д-р Мирон Горникевич прегарну відозву-поклик до своїх парохіян, у якій подає причини, що примусили його до цієї інновації в нашій церкві. В цій відозві читаємо між іншим: „Не говоріть, що тисячі нас тут є. Бо не тисячі, а заледви кілька соток, і то розбитих на безліч гуртків, живе нашим рідним життям. Решта, головно молоде покоління, а під його впливом і старші, їх родичі, гине, німчиться. І з кожним роком стає нас менше тут на чужині, де під цю пору треба нашому народові саме найбільше свідомих і культурних працівників, де кожна свідома

одиниця повинна нам бути дорогою. І скоро може прийти час, коли ця наша, така важна закордонна станиця, перестане істнувати. Не хочу, щоби будучі покоління й наша історія кинули каменем не тільки на наші українські товариства у Відні, котрих ділом є національне виховання нашої громади, але й на нашу церкву, що вона не сповнила свого завдання. Знаю, яку пропаганду проти неї ведуть її явні і скриті вороги, як злочинно відтягають людей від церкви, цеї правдивої кріпости, яка в цей страшний час лихоліття не тільки потіху несе, але й одиноку нам силу дає побідно відбити всі ворожі удари. Моїм обовязком є на якнайдовшу майбутність запевнити істнування нашої парохії у Відні. Тому, бачучи, що наша церква з кожним роком більше пустіє і наповнюється поволи чужинцями, котрі навіть в будні до неї ходять, рішився я для них і для тих людей нашого обряду, котрі чи з конечности своєї служби, чи з родинних оглядів (жінка, діти — німці), разом з ними обходять великі християнські свята, у всі святочні дні відправляти в нашій церкві богослуження на основі календаря нового стилю. Не є це ще зміною нашого календаря, а тільки пробою, бо й у звичайному часі, на основі старого календаря буде в нашій церкві йти святочна служба. Це є для мене подвійна праця, котрої радо піднимаюсь, щоби тим може способом на постійне затримати при нашому обряді і прихильних нам чужинців і тих наших громадян, котрі з року на рік щораз більше німчаться і від нас відходять. Для них, цих знімчених уже громадян, відбуватимуться також окремі товариські сходини, під проводом Т-ва св. Йосафата в кожну другу неділю місяця від 7-ої год. веч. в льокалі IX. Тіркенштрассе 12. Рівночасно повідомляю, що при допомозі Акад. Т-ва „Січ" відкривається українська народня шкілка. Наука відбуватиметься кожної неділі від 4—6. год. попол. в льокалі на, Тіркенштрассе 12."

— **В справі виставки праць П. Холодного.** Комітет для улаштування Святочної Академії і посмертної виставки творів П. Холодного просить всіх громадян, що мають у себе мистецькі праці Покійного, повідомити про те Управу Національного Музею (Львів, Мохнацького 42). Посмертна виставка відбудеться ранньою весною 1931-го року. Комітет просить вже надсилати речі, щоб можна було заздалегідь уложити й усталити катальог виставки, опис творів і виготовити монографію мистецької творчости Покійного. Управа Музею бере повну відповідальність за зворот у цілости надісланих річей. Хто з власників річей не є в стані над[сил]ати їх, то на подану адресу явиться представник Музею для їх відбору. — Голова Виконавчого Комітету, **о. д-р Й. Сліпий.**

— **Вбивство трьох осіб на Знесінню.** На самий римокатолицький святий вечір, десь в годині [illegible] або 10. на Знесінню під Львовом невідомі злочинці вбили 66-літну склепарку Регіну Грубер, [illegible]0-літного її зятя і 35-літну дочку. Цікаве, що сталось це заледви двацять кроків від будинку, де міститься станиця поліції. Сусіди виважили двері в домі цеї склепарки і побачили грізну картину: в сінях лежала Регіна Грубер із розбитою головою, на ліжку мертва її дочка, а біля ліжка зять, якого бандити змасакрували до непізнання. Всі три особи, як видно, згинули під ударами тупого молотка. Бандити, вбивши три особи, ограбили в кімнаті 2000 золотих. Другого дня на місце випадку приїхала спеціяльна комісія, яка почала переслухання. Тому, що є підозріння, що родину Регіни Грубер убили якісь типи із фабрики, яка міститься недалеко, досі арештовано 5 робітників із цеї фабрики, проти яких ведеться слідство. Страшне вбивство в саме навечеря Різдва викликало на Знесінню неабияку сензацію.

— **Самовбивство Оскара Недбаля.** Як подає „Н. В. Журналь", відомий композитор і дирігент Оскар Недбаль, п[еre]буваючи в Загребі, скочив із другого поверху народного театру на вулицю і помер на місці. Сталось це в хвилині, коли в цьому театрі була якраз премера балету Недбаля „Казка про Івася", в якій композитор мав дирігувати орхестрою. Його дружина сиділа в той час в театрі. Про смерть чоловіка повідомили її аж за дві години, по виставі. Оскар Недбаль в останніх часах був із перепрацювання дуже нервовий та пригноблений. Останньою причиною самовбивства була сварка композитора із директором театру пару хвилин перед трагічним вчинком. З інших джерел повідомляють, що причиною самовбивства цього визначного музика було те, що за час, коли він був директором опери в Братиславі, ця опера мала міліон корон дефіциту. Недбаль навіть звертався до чехословацького уряду із просьбою допомогти опері, але просьбу відкинено. Оскар Недбаль перед війною був дирігентом віденської оперетки і належав у Відні до найбільш популярних мистців. Веселий, життерадісний, фанатик праці і творчости, ентузіяст музики, був любимцем усіх. Його оперетки „Польська кров", „З казки до казки", „Донна Ґльорія" та інші здобули йому велике імя композитора, а славу знаменитого дириґента він мав не лиш в Австрії, але і в інших державах вже перед війною. Підчас світової війни на концерті музики австрійських народів у Відні Оскар Недбаль дириґував орхестрою, яка між іншим виконувала українські народні пісні та наш національний гимн.

— **Смерть двох міністрів на грипу.** Як подає „Прагер Прессе", у Празі помер 22. грудня від грипи колишній міністр освіти ЧСР д-р Отокар Срдінко. Смерть навістила його у 55-ім році життя. Його тіло спалено у крематорії. Покійний був професором медичного факультету на університеті в Празі і багато українських студентів слухало його викладів. Одночасно німецька преса подає, що в Целендорфі помер від грипи перший президент німецького національного зібрання, б. міністр д-р Едвард Давід Давід був визначним діячем соціялдемократичної партії.

— **Хитрі бандити.** У Варшаві при вул. Колоберської до одного дому у ночі зайшли бандити і збудивши дзвінком сторожа, представились йому як поліційні агенти та заявили, що прийшли робити ревізію у політично підозрілого льокатора Сівака. Сторож повірив їм і „агенти" почали в домі ревізію, при чому викрали багато дорогих річей. На щастя один студент догадався, що це злодії і зателефонував до поліції. Коли поліція прийшла на місце випадку, злодії стріляючи до поліції, повтікали. Поліція також стріляла і поранила дві особи.

— **Заро Аго на сцені.** Відомий 154-літній турок Заро Аго, який перебуває в Ню Йорку, виступить на днях на сцені одного театру в ролі старого турецького султана.

— **Перепис населення в ЧСР.** В 1921 році підчас перепису ЧСР мала 13,500.000 населення. На днях в Чехословаччині скінчилась конскрипція і виявилось, що ця держава має нині 14.650.000 населення, що виказує очевидний приріст. Точніших даних із перепису ще не опубліковано.

— **Демонстрація на святий вечір.** На самий святий вечір римо-катол. обряду, безробітні улаштували в Берліні велику демонстрацію. Безробітні ішли вулицями, викрикали: „Дайте нам хліба на свята!" та вигукували антидержавні кличі. Поліція розігнала демонстрантів гумовими палицями і арештувала 45 осіб.

— **Смерть фільософа Ремке.** Дня 24. ц. м. у Берліні помер нестор німецьких мислителів, 82-літній Йоган Ремке. Довший час Ремке був професором фільософії на університеті, потім усунувся в тишину свого дому в Марбургу, де віддався виключно фільософічній праці. Його твори мали численних прихильників, які навіть були утворили окреме товариство ім. Йогана Ремке

З театру.

ВЕЛИКИЙ ТЕАТР: „НІЧ В САН СЕБАСТІЯНО" — оперетка *Ральфа Бенацького.*

Нова оперетка, що прийшла оце з Відня, змайстрована відомим лібретистом Бахвіцом і скомпонована ще більш відомим творцем популярних віденських пісень і куплетів Ральфом Бенацьким, виявилася на ділі значно слабшою від своїх попередниць, виставлених в останніх часах у Львові. Лібретто її пусте, банальне, акції нема майже ніякої, а дотепи, яких і так небагато, витерті, як стара капа, при чому деякі з них рішуче за грубі. Ратує справу добра й легка музика, але й вона перетикана лиш рідко справді гарними мельодіями, з яких жвава пісня „О Сан Себастіяно", відспівана з темпераментом виконавцями-солістами і хором, стане певно в короткому часі популярною в цілому Львові.

Щож до самої вистави, то не можна заперечити, що в неї вложено чимало енергії і режисерського хисту. Але й тут було своє „але": представниця титулової партії п-на Нохович (в ролі Каррени) була так недиспонована (наслідком грипи), що свою ролю відтворювала тільки мімічно. Це очевидно мусіло відбитися на цілій виставі і не багато помогли вже верва й темперамент п. Фонтанівної та п. Рушковського, що старалися внести трохи життя в сонливу атмосферу на сцені. Партнер п-и Нохович Вісневський не має ні зовнішних ні голосових даних, аби стати любимцем публики, а до того виявляє постійно поважні недостачі від акторським оглядом. З виконавців поменших партій заслуговують на признання в першу чергу Шосляна і Сичевський, а дальше Ґрушинський і Ловчинський.

Велике поле до попису має в тій оперетці балет, зокрема його солістки і солісти. Гарна увага теж декораційна оправа, впадали в око і люксові строї п-и Нохович та Фонтанівної. Дириґував п. Ґужинський. *І. .*

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 26. XII п. р. масло пріма експортове солене 4·70 зл., масло пріма бльокове несолене 4·70 зол., літра молока 0·29 сотиків, літра сметани 1·50 зол., копа яєць 9·70 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Субота, 27. грудня, год. 3·30 „Івась і Гануся"; година 7·30 веч. „Ніч в Сан-Себастіяно".

Неділя, 28 грудня, година 3·30 попол. „Фіялка з Монмарт"; година 7·30 веч. „Аїда".

Понеділок, 29. грудня, год. 7·30 веч. „Ніч у Сан-Себастіяно".

Театр Ріжнородностей (в Нар. Домі):

Субота, 27. грудня, год. 3·30 „Хоробрий вояк Швейк"; год. 7·30 вечером „Нова подружа умова".

Неділя, 28. грудня, година 3·30 попол. „Доретея Ангерман"; година 7·30 веч. „Нова подружа умова".

Понеділок, 29. грудня, год. 7·30 веч. „Нова подружа умова".

Малий Міський Театр:

Субота, 27. грудня, год. 3·30 нечинний; год. 7·30 веч. „Скандал у Савої".

Неділя, 28. грудня, година 3·30 попол. „Перфуми моєї жінки"; година 7·30 веч. „Скандал у Савої".

Понеділок, 29. грудня, год. 7·30 веч. „Скандал у Савої".

Театр Новин (в салі кіна „Кольосей"):

Субота, 27. грудня, год. 7·30 вечором „Гільтайська трійця".

Неділя, 2[illegible] грудня, год. 7·30 вечором „Гільтайська трійця".

Понеділок, 29. грудня, год. 7·30 веч. „Гільтайська трійця".

Кіна.

АПОЛЬО: Звукова фільма „Капітан Крек" (Джон Берімур).

ЛЕВ: Звукова фільма: „Неаполь співаюче місто" (Кепура, Бриґ. Гельм).

МАРУСЕНЬКА: Звукова фільма: „Неаполь співаюче місто" (Кепура, Бриґ. Гельм).

ОАЗА: Звукова фільма „Розкоші небезпеки" (Гар. Льойд).

[illegible]: Останній роман (Ів. Петрович).

ПАЯС: Звукова фільма: „Король джезу".

ПАСАЖ: „Смертельна їзда цирковця" та додатки.

ПРОМІНЬ: Вічне кохання", „Мертвий крик".

ФАТАМОРГАНА: „Галька".

ХИМЕРА: Шалені серця. Любов у природі.

СТІЛЕВЕ: Звонар із Нотр Даму (Льон Чаней).

УТІХА: Пат і Паташон як газетярі.

Програма радіо.

Субота 27. XII. 1930.

Варшава (1411,7) 17·45 Авдиція для дітей, 20·30 Легка музика, 22·15 Шопенові твори. **Гельсінгфорс** (221,4) 17·0 Музика для дітей, 19·30 Веселі пісоньки. **Лайпціґ** (253,4) 17·30 Концерт із Кеніґсберґу, 19·30 Мандоліна. **Льондон** (261,3) 20·30 Срібний король, 23·45 Танкова музика. **Копенгаґен** (281) 15·00 Концерт, 17·00 Тріо [illegible] копенг. клюбу, 20·00 Радіобаль, 24·00 Рат. дзвони. **Штутґарт** (360,1) 19·30 Вокальна авдиція, 20·30 Весела програма, 21·20 Великий концерт рад. **Букарешт** (394,2) 20·00 „Гофманові казки". **Берно Шв.** (403,8) 19·30 Камер. музика, 20·40 „Горобець на криші" анд., 21·00 Швайц. нар. музика. **Берлін** (419) 18·30 Піяніст Гінце-Райнгольд, 0·30 Танкова музика. **Харків** (426) 16·00, 20·00 Концерт. **Стокгольм** (435,8) 15·00 Попул. музика з Ґетеборґу, 16·00 Рец. і пісні, 18·30 Пісні Ґести Екман, 20·30 Баль. **Рим** (441,2) 12·45 Легка музика, 17·00 Концерт, 19·30 „Натале дель Редентора" орат. Перосія. **Прага** (486,2) 19·40 „Розвідка". **Осльо** (493,4) 22·05 Пісні. **Брюсели** (508,5) 21·30 Концерт. **Мілян** (500,8) 12·15 Муз. вечірка, 20·30 Оперетка. **Відень** (516,3) 12·00 Капеля Гайґера, 17·15 Квартет, 19·30 „Віоланта" оп. Корнґольда, 22·20 Джезбенд. **Мінхен** (532,9) 16·25 Легка музика. **Будапешт** (550,5) 9·15, 12·00 Концерт, 17·30 Балалайка, 20·00 Орхестра, 21·10 Хор. **Ленінград** (1000) 16·00 Нар. музика, 17·30 Смичковий квартет, 18·40 Оп. арії, 20·10 Концерт присв. Вівальдієму. **Москва** (1481) 12·00, 20·00, 21·00 Концерт. **Париж** (1724,1) 10·00 Концерт із Консерваторії, 17·30 Танкова музика, 18·00 Концерт із „Ді Шателе", 21·45 Злочин і кара, 22·30 Концерт дутого квінтету.

Неділя 28. XII. 1930.

Варшава (1411,7) 10·15 Богослуження. **Гельсінгфорс** (221,4) 9·00 Богослуження. **Льондон** (261,3) 16·30 Радіоорхестра. **Берлін** (419) 11·00 Робітнича Академія. **Харків** (476) 16·00 Концерт. **Стокгольм** (435,8) 13·45 Військова музика. **Рим** (441,2) 17·00 Концерт. **Прага** (486,2) 17·00 Німецькі пісні. **Відень** (516,3) 11·05 Концерт. **Будапешт** (550,5) 17·10 Циганська музика. **Ленінград** (1000) 16·00 Пісні. **Москва** (1481) 12·00 Концерт. **Париж** (1724,1) 13·00 Релігійні розмови.

Понеділок 29. XII. 1930.

Варшава (1411,7) 16·15 Програма для дітей. **Гельсінгфорс** (221,4) 17·00 Сольо на кларнеті. **Льондон** (356,3) 19·30 Секстет Ольофа. **Берлін** (419) 16·30 Солісти. **Харків** (426) 20·00 Український концерт. **Рим** (441,2) 20·40 Концерт. **Прага** (486,2) 21·00 Віолінчеліст Попов. **Відень** (516,3) 12·00 Концерт. **Будапешт** (550,5) 12·05 Радіоквартет. **Ленінград** (1000) 17·10 Концерт.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Традиційний передсвяточний ярмарок Жіночого Кружка ім. Ганни Барвінок відбудеться 1. і 2. січня 1931. в домівці при вул. Мохнацького 12. Відкриття в четвер (1-го) в 9-ій годині рано. Весь дохід на „Рідну Школу". Кому дорога ця інституція, хто розуміє її вагу й невідрадне положення під теперішню пору, нехай спішить поробити свої закупна на нашім ярмарку. — **Старшина Кружка.** 1162

Репертуар Нового Українського Театру дир. П. Карабіневича. 1096

Зборів:
3. І. „Плач Ізраїля".

Поморяни:
29. XII. „Ой не ходи Грицю".
30. XII. „Циганка Аза".
31. XII. „Запорожець за Дунаєм".
1. І. „Танок Венери".
2. І. „Хмара".

Озірна:
3. І. „Танок Венери".
7. І. „Хмара".
8. І. „Пан Твардовський".
9. І. „Воскресення".

Тернопіль:
4. І. **Відкриття сезону.** „Ой не ходи Грицю".
5. І. **Бенефіс Дружини.** „Плач Ізраїля".
10. І. „Циганка Аза".
11. І. „Хмара".

Струсів:
7. І. „Воскресення".
8. І. „Пан Твардовський".
9. І. „Плач Ізраїля".

Театр на зимовий сезон залишається в Тернополі. — В неділю дня 4. І. відкриває сезон народньою штукою „Ой не ходи Грицю".

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". В друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.